

คำสดุดีเกียรติคุณ

นายธรรมทาส พานิช

ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (ศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน)

นายธรรมทาส พานิช เกิดเมื่อวันที่ 14 มีนาคม พุทธศักราช 2451 ณ ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย สอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาที่คณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเป็นนักศึกษาเตรียมแพทย์ ชั้นปีที่ 1 แต่เมื่อเรียนได้ 1 ภาคการศึกษาก็ต้องลาออกมาช่วยบิดามารดาประกอบอาชีพค้าขาย

นายธรรมทาส พานิช มีความสนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพุทธศาสนาตั้งแต่สมัยยังเป็นนิสิตอยู่ในมหาวิทยาลัย ต่อมาได้รวบรวมหนังสือและจัดทำเป็นหีบหนังสือทางพุทธศาสนาเพื่อให้ผู้ที่สนใจได้ยืมอ่าน และจากการที่มีหีบหนังสือจึงทำให้เกิดกลุ่มผู้สนใจเรื่องพุทธศาสนามากขึ้น ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้ต่อมาได้เป็นกำลังสำคัญในการดำเนินการจัดตั้งสวนโมกขพลารามและคณะธรรมทาน

ต่อมาในปีพุทธศักราช 2475 ได้จัดตั้งคณะธรรมทานขึ้นเป็นองค์การการกุศล โดยนางเคลื่อนไหว พานิช มารดาสนับสนุนให้ทุนในการดำเนินการ และในระยะแรกของการจัดตั้งคณะธรรมทานเป็นการมุ่งบำรุงกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติธรรมของสวนโมกขพลารามที่ท่านพุทธทาสภิกขุได้จัดตั้งขึ้นที่วัดตระพังจิก ตำบลพุมเรียง เมื่อพุทธศักราช 2475 การที่ได้ศึกษาเรื่องราวของพุทธศาสนาในต่างประเทศจากหนังสือต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดแนวความคิดที่จะเขียนบทความหรือแปลเรื่องต่าง ๆ โดยใช้นามปากกาว่า “ธรรมทาส” และได้ส่งไปตีพิมพ์ในนิตยสารต่าง ๆ หลายฉบับ เช่น ศรีกรุง เดลิเมล์ ไทยเซเชม เป็นต้น ต่อมาในพุทธศักราช 2476 นายธรรมทาส พานิช และท่านพุทธทาสภิกขุได้จัดตั้งโรงพิมพ์ธรรมทานขึ้นเพื่อจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ผลงานทางศาสนา และได้ออกวารสาร

“พุทธศาสนา” ราย 3 เดือน

ACC. No. 63232

MO
37X-593

JOHN F. KENNEDY LIBRARY
PRINCE OF SONGKLA UNIVERSITY

เนื่องจากในตลาดไชยายังไม่มีโรงเรียน นายธรรมทาส พานิช จึงได้แสดงความจำนงขอจัดตั้งโรงเรียน ต่อกระทรวงธรรมการ และในปีพุทธศักราช 2481 ได้จัดตั้งโรงเรียนพุทธนิคมขึ้น โดยมีความมุ่งหมายจะจัดการ ศึกษาอบรมนักเรียนในทางพุทธศาสนาควบคู่ไปด้วย ซึ่งกิจการของโรงเรียนได้เจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ ในปี พุทธศักราช 2496 ได้จัดตั้ง “ธรรมทานมูลนิธิ” ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ อุปถัมภ์กิจการของโรงเรียนพุทธนิคม เผยแพร่ธรรมะโดยการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะ จัดสอนธรรมะ ทำหน้าที่ไวยาวัจกรของสวนโมกขพลาราม ดังนั้น มูลนิธิจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการส่งเสริมและบำรุงพุทธศาสนา นอกเหนือจากผลงานเกี่ยวกับพุทธศาสนา ยังได้ ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับโบราณคดี ประวัติศาสตร์ภาคใต้ และมีผลงานตีพิมพ์ในหนังสือต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะ เรื่องราวของอาณาจักรศรีวิชัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำเภอไชยา

โดยที่นายธรรมทาส พานิช เป็นผู้ที่สร้างสรรค์ผลงานเพื่อเป็นประโยชน์ส่วนรวมอย่างแท้จริงมาเป็น ระยะเวลาอันยาวนาน และเป็นผู้ที่เพียบพร้อมด้วยจริยธรรม ประพฤติตนอยู่ในหลักพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด และ จากเกียรติคุณและผลงานดังกล่าว สภามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในคราวประชุมครั้งที่ 137 (3/2531) เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม พุทธศักราช 2531 จึงมีมติให้ได้รับพระราชทานปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (ศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน) เพื่อเป็นเกียรติสืบไป